

Дячук Павло Вікторович

*канд. пед. наук, доцент кафедри теорії початкового навчання
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, Україна*

Перфільєва Людмила Павлівна

*канд. біол. наук, доцент кафедри теорії початкового навчання
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, Україна*

Статистика стану здоров'я школярів останнім часом є досить невтішною. Сьогодні в Україні фіксують високий рівень захворюваності населення, особливо серед дітей і підлітків. Зокрема, за період навчання у школі кількість здорових дітей з першого до одинадцятого класу зменшується у 3-4 рази. Дослідження, проведені Українським інститутом охорони дітей та підлітків, і дані медичної статистики свідчать, що здоровими можна вважати лиш 27% дітей дошкільного віку, 90% випускників мають відхилення у стані здоров'я, у 41% дітей шкільного віку – хронічні захворювання. Медична статистика вказує на те, що у 1 клас іде 15-16% хворих дітей, а до 15 – 17 років хворими стають 53 – 54% учнів [2].

За даними ЮНЕСКО Україна посідає одне з останніх місць у світі за оцінками стану здоров'я дорослих і дітей (низька тривалість життя, висока смертність, особливо серед дітей, великий відсоток відхилень у фізичному, психічному розвитку та захворювань серед дітей та молоді). Цьому сприяють екологічні катастрофи, напруження соціального становища, низький рівень медичної допомоги, ускладнення навчальних програм та інтенсифікація навчального процесу.

Саме тому «Національна доктрина розвитку освіти України» важливим завданням системи освіти визначає виховання дитини в дусі відповідного ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих, як до найвищої індивідуальної і суспільної цінності.

Можна констатувати, що за останні роки в Україні відбуваються деякі позитивні зміни щодо формування певних навичок здорового способу життя, безпечної поведінки, фізичного розвитку дітей. Але ситуація щодо формування здоров'я молодших школярів і сьогодні залишається ще досить напруженою. Життя вимагає від сучасної школи виховання творчої, інноваційної особистості, із сформованими загальнолюдськими цінностями, стійкими життєвими пріоритетами, уміннями, компетентностями, необхідними для здоров'я та навчання [1].

Проблема здоров'я стала центральною в навчально – виховному процесі сучасної школи. Вчителі прагнуть, щоб дитина навчилася цінувати своє здоров'я, щоб вона ставила собі за мету бути здоровою, щоб сама могла активно створювати своє здоров'я. Основна мета навчання та виховання учнів направлена на збереження, зміцнення, відтворення та передачу здоров'я майбутнім поколінням. Тому збереження і зміцнення здоров'я дітей, формування духовних потреб і навичок здорового способу життя (ЗСЖ) є пріоритетними напрямками розвитку суспільства.

За останні роки проблема збереження здоров'я дітей молодшого шкільного віку, їх оздоровлення та профілактика найбільш розповсюджених „шкільних” хвороб є предметом фундаментальних наукових досліджень. Значення фізичного виховання у формуванні соціально активної особистості вивчали фахівці у галузі педагогіки, фізичної культури і спорту.

Проведені у цьому напрямі дослідження дають змогу констатувати, що основою ефективного фізичного виховання у школі повинна бути індивідуалізація процесу навчання, орієнтована на пріоритети особистості, інтереси і потреби у вільному і самостійному розвитку [2].

Аналіз педагогічної літератури стосовно формування здорового способу життя показав, що досліджено такі аспекти: загальні теоретичні питання здорового способу життя (В. Андрющенко, А.Белкин, Н.Бібік, С. Бондаревський, О. Дубогай, В. Новосельський, В. Платанов та ін.); змістовий бік проблеми виховання навичок здорового способу життя (В. Артемонов, Р. Баєвський, Т. Бойченко, О. Ващенко, В. Войтенко, В. Моченов).

Інтерес дітей до фізичної культури належить до мотиваційної сфери. Можна констатувати, що за останні роки в Україні відбуваються деякі позитивні зміни щодо формування певних навичок здорового способу життя, безпечної поведінки, фізичного розвитку дітей. Але ситуація щодо формування здоров'я молодших школярів і сьогодні залишається ще досить напруженою. Життя вимагає від сучасної школи виховання творчої, інноваційної особистості, із сформованими загальнолюдськими цінностями, стійкими життєвими пріоритетами, уміннями, компетентностями, необхідними для здоров'я та навчання [2].

Проблема здоров'я стала центральною в навчально-виховному процесі сучасної школи. Вчителі прагнуть, щоб дитина навчилася цінувати своє здоров'я, щоб вона ставила собі за мету бути здоровою, щоб сама могла активно створювати своє здоров'я. Основна мета

навчання та виховання учнів направлена на збереження, зміцнення, відтворення та передачу здоров'я майбутнім поколінням. Тому збереження і зміцнення здоров'я дітей, формування духовних потреб і навичок здорового способу життя (ЗСЖ) є пріоритетними напрямками розвитку суспільства.

За останні роки проблема збереження здоров'я дітей молодшого шкільного віку, їх оздоровлення та профілактика найбільш розповсюджених „шкільних” хвороб є предметом фундаментальних наукових досліджень. Значення фізичного виховання у формуванні соціально активної особистості вивчали фахівці у галузі педагогіки, фізичної культури і спорту.

Проведені у цьому напрямі дослідження дають змогу констатувати, що основою ефективного фізичного виховання у школі повинна бути індивідуалізація процесу навчання, орієнтована на пріоритети особистості, інтереси і потреби у вільному і самостійному розвитку [1].

У Великобританії суспільну думку про користь хорошої форми і здоров'я формує Рада по здоровому вихованню (заснована у 1968 р.). Члени цієї Ради спільно з Радою по спорту розробили й опублікували декілька програм виховання здорового способу життя. Зокрема, широкого розповсюдження набули програми “Слідкуй за собою”, “Проект здорового і фізичного виховання”, “Програма фізичної активності учнів початкових шкіл”.

Визначення поняття та складових якості життя є однією з дискусійних тем наукових досліджень. Одну з концепцій якості життя розроблено в Центрі здоров'я Торонтського університету (Канада) у межах проекту Міністерства громади та соціальних послуг м. Онтаріо. Концепція ґрунтувалась на визначенні „якості життя” в психології, соціології та філософії. Як результат, побудовано модель якості життя, що складається з дев'яти сфер, об'єднаних у три більш загальні категорії: „стан особистості” (фізичний, психологічний та психічний стани), „оточуюче середовище” (соціальне оточення, екологічне оточення, локальна громада), „наявна інфраструктура” (можливості власного розвитку, проведення вільного часу, наявність роботи та можливість працевлаштування). Кожна з цих складових розглядається як пропозиція певних „можливостей” для індивідів. А індивід може максимально скористатися такими можливостями заради досягнення добробуту. Таким чином, якість життя визначається як „ступінь” задоволеності індивідом.

У журналі американського міжнародного союзу охорони здоров'я “Наше здоров'я” подається опис програми партнерства та

взаємодії цього союзу зі школами, установами, храмами, домами престарілих і суспільством в цілому з метою дотримання здорового способу життя всіма, і в перспективі піднесення “Міста здорового способу життя”. Програма “Місто здорового способу життя” прийнята в Бостоні (штат Массачусетс, США), Джундіаї (Бразилія), Загребі (Хорватія), Печі (Угорщина), Санкт-Петербурзі (Росія), Саут Бенді (Штат Індіана, США), Торонті (Канада).

В багатьох країнах у навчальних планах шкіл передбачено заняття з питань здорового способу життя. Наприклад, у США, Канаді і Японії – курс “Навчання здорового способу життя”, у Фінляндії – “Формування навичок здорового способу”, в Австралії – “Навчання раціонального використання дозвілля” [1].

Сучасні уявлення світової науки стосовно феномена здоров'я людини ґрунтуються на новому розумінні актуальності проблеми виживання людства взагалі. Наукові дослідження доводять, що переважна більшість дітей, молоді й дорослого населення в Україні не дотримуються здорового способу життя, що призводить до різноманітних захворювань. Такий стан обумовив прийняття важливих державних документів, спрямованих на зміцнення здоров'я населення і формування здорового способу життя.

Виявлена обмеженість суто медичного підходу, що визначає здоров'я як відсутність хвороби. За сучасними уявленнями здоров'я розглядають не як суто медичну, а як комплексну проблему, складний феномен глобального значення. Тобто здоров'я визначається як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорії, як об'єкт споживання, вкладу капіталу, індивідуальна і суспільна цінність, явище системного характеру, динамічне, постійно взаємодіюче з оточуючим середовищем.

Список використаних джерел

1. Гурай А. Педагогічні умови впровадження здоров'язберігаючих технологій в початковій школі. Інноваційні педагогічні технології у загальноосвітній школі: теорія та практика, Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції м. Умань, 24 лютого 2017 року // FOLIA COMENIANA : вісник Польсько-Української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я.А. Коменського/ гол.ред. Муковіз О.П. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2017.- с 61-63, 18 С.

2. Поліщук Н.А., Кардащук Н.В., Давідюк Г.М. Здоров'язбереження як аспект удосконалення сучасного уроку Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: серія Педагогічні науки» №9(382) – Луцк, 2018, с.142. 39 С.